

Notat med svar på ministerens fire spørgsmål afledt af sag om Borup Skole

Indledning

KL har på børne- og undervisningsministerens initiativ sagt ja til at kontakte en række repræsentative kommuner for at afdække fire forhold vedrørende overgreb, vold og krænkelser mv. i folkeskolen.

KL har i den forbindelse også indhentet eksempler på tilgange og greb, som skoler og kommuner anvender, når en elev udfordrer eller ikke følger en skoles ordens- og værdiregelsæt.

Notatet omfatter desuden et afsnit med overvejelser om skolernes mulighed for at iværksætte sanktioner.

Forløbet omkring Borup Skole og de efterfølgende sager, som har været i medierne, og den respons, der har været på sagerne fra forskellig hold, har i kommunerne skabt en forstærket opmærksomhed på håndteringen af sådanne sager og på bestemmelser og anvendelsen heraf, herunder i forhold til ordensbekendtgørelsen, underretningspligt og tavshedspligt og kommunikation.

Det er KL's indtryk, at forløbet har skabt en bekymring og usikkerhed hos den enkelte medarbejder i forhold til anvendelse af den gode pædagogik i svære situationer. Der opleves en ekstra opmærksomhed på ikke at komme i søgelyset og man har derfor et ekstra fokus på underretninger frem for anvendelse af pædagogiske redskaber. I lyset af den aktuelle situation er det en meget naturlig reaktion, men også problematisk i forhold til dagligdagen på skolerne.

Kommunerne betoner også, at øget anvendelse af sanktioner avler modtryk, og at mange skoleledere dermed også vil have et øget behov for en hånd i ryggen fra forvaltningen, skolebestyrelse og det politiske lag i tilspidsede situationer, som stiller krav til en balanceret håndtering, og hvor mange hensyn skal medtænkes.

Der er således i arbejdet med fremme af god orden i folkeskolen, skolernes værdiregelsæt, elevers undervisningsmiljø og medarbejderes arbejdsmiljø tale om en stor kompleksitet med mange hensyn, konkrete afvejninger og forskellige parallelt løbende dagsordener, fx om stærke fællesskaber, højt fagligt niveau i elevernes læring, prioritering af ressourcer mv.

Nedenfor anføres de centrale pointer, som er fremkommet i dialoger mellem KL's Kontor for Børn, Unge og Folkeskole og kommunale fora. Der er tale om en første sondering, men det er vurderingen, at beskrivelserne er

Dato: 29. februar 2024

Sags ID: SAG-2024-00963
Dok. ID: 3429823

E-mail: ASHE@kl.dk
Direkte: 3370 3151

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 6

dækkende for den aktuelle generelle opfattelse blandt skoler og forvaltninger.

Svar på de fire spørgsmål

Børne- og Undervisningsministeriets fokus er på følgende fire forhold:

1. Er der en udvikling i antallet af overskridelser af skolernes ordensreglement?

De adspurgte kommuner melder, at de ikke oplever en generel stigning i overskridelse af ordensbekendtgørelsen, for så vidt angår de meget grove tilfælde, herunder grove tilfælde hvor der er tale om seksuelle krænkelser. Det er deres udgangspunkt, at der altid har været få, men alvorlige sager, som kalder på omfattende indsatser, men at omfanget ikke er stigende.

Kommunerne oplever til gengæld, at flere børn i dag oftere har en udadreagerende adfærd, og at sprogbrugen kan være hårdere og med seksuelle referencer.

Kommunerne oplever også, at der er en tendens til, at forældrenes reaktioner og tone er hårdere end tidligere. Og at dialogen om tiltag og løsninger kan blive mere kompleks og til tider konfliktfyldt.

Det fremgår af folkeskolelovens §44, stk. 4, at en skolebestyrelse skal fastsætte ordensregler og et værdiregelsæt for skolen. Skolernes ordensregler og værdiregelsæt giver retning for, hvordan man er sammen på skolen og på de værdier, man mener, giver gode rammer for fællesskaberne på skolen. Værdiregelsættet vil langt oftere være i spil på skolen end ordensbekendtgørelsen, som sætter rammen for de foransataltninger, en skoleleder kan anvende. Værdiregelsættet omfatter en bredere kreds, idet det omfatter samtlige personer, som er tilknyttet skolen, herunder forældrene. Ordensbekendtgørelsen omfatter alene skolens elever. Det ligger heri, at værdiregelsættet oftere tages i anvendelse, herunder m.h.p. vejledning og irettesættelse og også anvendes af og over for forældre.

2. Er der en udvikling i karakteren af overtrædelser – altså er der tegn på en forråelse? Er der flere seksuelle krænkelser?

Se svar under spørgsmål 1.

3. Mangler skolerne vejledning i, hvordan de skal agere i sådanne sager?

Det er relevant at styrke vejledningen i, hvornår de enkelte bestemmelser kan anvendes samt vejledning i, hvad og hvordan man som skole og forvaltning kan kommunikere i sager med personfølsomme oplysninger.

Kommunerne nævner også, at det er et fremtrædende træk, at sagerne fylder mere og trækker flere ressourcer, og at der sker en forskydning med øgede forventninger til skolen som en myndighed set i

forhold til skolen som en pædagogisk institution. Hertil har flere forældre en øget forventning om, at skolen håndterer udfordrede elever gennem brug af sanktioner, og at forældre anvender en hårdere tone, herunder på digitale platforme og medier. Også i det lys er det på baggrund af kommunernes tilbagemeldinger hensigtsmæssigt med styrket vejledning til kommunerne, og at man i kommunerne har blik for styrket forældrekontakt og for behovet for stærke kommunikative kompetencer.

Det er således vurderingen, at der er et stigende behov for, at man som skole og forvaltning har stærke kompetencer i styrket forældrekontakt, og er forberedt på og har en effektiv og sikker håndtering af sager, herunder inden for jura og kommunikation.

4. Er der de sanktionsmuligheder, skolerne har brug for?

Det er vurderingen, at der som udgangspunkt er de nødvendige bestemmelser på området, og at hovedvægten fortsat skal ligge på det pædagogiske arbejde, herunder særligt det forebyggende. I det forebyggende arbejde ligger også en forståelse af betydningen af at arbejde med stærke fællesskaber og det samlede undervisningsmiljø.

Det er udgangspunktet, at de fleste alvorlige sager er knyttet til familier i udsatte positioner med børn, som er i socioemotionelle vanskeligheder. En væsentlig del af de pædagogiske indsatser omfatter derfor også foregribende forløb for udsatte elever – eksempler herpå omtales i afsnittet "Overordnede beskrivelser af greb, forløb mv." - samt at man lokalt, når det er relevant, arbejder tværfagligt med fx inddragelse af SSP (Organiseret samarbejde mellem skole, socialforvaltning og politi), PPR mv., herunder via familierettede indsatser. Særligt betones det blandt kommunerne, at der er stigende behov for styrket samarbejde med socialforvaltningen.

Det kan dog være hensigtsmæssigt at styrke enkelte elementer i ordensbekendtgørelsen. Her peger kommunerne på, at man kan øge skolernes mulighed for at iværksætte foranstaltninger, herunder m.h.t. hjemsendelse, midlertidig nedsættelse af timetal, skærpet tilsyn med enkeltelever i pauser, overflytning og i situationer, hvor det ikke er muligt at opnå de berørte forældres accept.

Ligeledes er det hensigtsmæssigt at arbejde videre med, hvordan man kan styrke mægler- og konflikthåndteringsmulighederne, fx lokalt, herunder med inddragelse af erfaringer fra DCUM's med konflikthåndtering i mobbesager. Ligeledes gælder, at man kan finde inspiration i procedurer og retningslinjer, som anvendes inden for anti-mobbeindsatserne.

Eksempler på tilgange og greb, som skoler anvender til imødegåelse ved bekymringer relateret til brud på eller udfordringer af deres ordens- og værdiregelsæt

KL har bedt kommuner give bidrag til eksempler, som illustrerer, hvordan man som skole, herunder når det er relevant i samarbejde med forvaltninger, arbejder med at imødegå og håndtere sager, hvor elever udfordrer eller bryder med skolens værdiregelsæt og regler for god orden mv. Nedenstående er udarbejdet med afsæt heri.

To eksempler udarbejdet på baggrund af dialoger med kommuner

Eksempel et

En elev på en skole er kommet i ulovlig besiddelse af en hobbykniv. Eleven har i den forbindelse udvist en truende adfærd overfor enkelte af skolens øvrige elever.

Skolens leder informerer kommunens skolechef kort efter, at man har fået kendskab til hændelserne. Der etableres hurtigt en kontakt mellem skolen og en medarbejder i forvaltningen. Forvaltningens rolle er herefter dels at kvalificere skolelederens påtænkte afgørelse om at overflytte eleven til en anden skole i kommunen, dels at finde den skole som er en mest oplagt at overflytte eleven til.

Forvaltningen er mellemed i forhold til at inddrage den skole, som skal modtage eleven. Da alt det forberedende arbejde er foretaget, afholder den afgivende skole et møde med forældrene og eleven, og der bliver opnået samtykke til overflytningen. Som afslutning på forløbet gennemføres et overleveringsmøde mellem afgivende skole, modtagende skole, samt forældre og elev.

Eksempel to

En elev på en skole har været udsat for digitale krænkelser. Skolens leder håndterer situationen med udgangspunkt i skolens værdiregelsæt, skolens strategi mod mobning, skolens ordensregler etc.

Skolens leder er under sagsbehandlingen i kontakt med kommunens SSP for at blive vejledt i forhold til digitale krænkelser. Alle forældre (forældre til de elever som har udført de digitale krænkelser samt forældre til den elev, som blev udsat for krænkelserne), orienteres/inddrages. De elever, som optrådte krænkende, udelukkes med henvisning til bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen fra undervisningen i tre dage, og de pågældende elever og deres forældre indkaldes hver især til en samtale. Skolens leder orienterer som afslutning kommunens skolechef.

Overordnede beskrivelser af greb, forløb mv.

Udelukkelse af eleven fra undervisningen i hele skoledage

Brug af udelukkelse i hele skoledage anvendes dels til at sende en signal til elever, forældre og personale, dels for at skærme i et midlertidigt utrygt undervisnings- og arbejdsmiljø. Udelukkelse – typisk i form af aftalt hjemsendelse - følges også af overvejelser om, hvorvidt situationen eller forløbet kunne være undgået, fx gennem en anden eller tidlige indsats, den konkrete håndtering eller lign.

Inddragelse af PPR, SSP, Familieafdelingen mv.

Det fremhæves som vigtigt, at skolelederne er gode til at efterlyse bredere hjælp. Det drejer sig bl.a. om inddragelse af relevante samarbejdspartnere, fx SSP og PPR, hvor det gensidige kendskab, fælles børnesyn mv. er afgørende for det effektive indsats.

SSP benyttes ofte i mægling, men skolerne har også deres egne mæglere. I nogle tilfælde, typisk i meget komplicerede forløb, kan det være en løsning at anvende eksterne mæglere.

Det er et greb – især som forebyggende indsats - at inddrage uddannelsesvejlederne til at skabe praktikforløb for udfordrede elever hos et erhverv eller en FGU. De ændrede rammer kan for disse børn være et relevant pædagogisk miljø. En særlig udfordring er ofte at sikre elevernes tilbagekomst til almenmiljøet og klassen, herunder også at understøtte denne via en ændret pædagogisk ramme på skolen.

Et eksempel på en foregribende indsats er forløb for drengegrupper. I disse forløb arbejdes med, hvordan man kan mærke sig selv, hvad ens reaktionsmønstre er og nye veje til, hvordan man kan reagere og respondere i forskellige situationer. Det er særligt tilrettelagte forløb uden for almenklassen og omfatter typisk bl.a. ture i og brug af naturen, og hvor brug af kroppen er i fokus.

Ved overflytning af elever

I tilfælde, hvor kommunen flytter elever, iværksættes samarbejder med SSP, som involveres i forhold til familien. Kommunen benytter mægling til familierne og gennem forløb for elevgruppen, som er involveret. Mæglingen har bl.a. til hensigt at understøtte, at eleverne kan være sammen og komme videre – dette kombineres nogle gange med en overflytning af de elever, som har overskredet værdigregelsættet. De pågældende elever knyttes til et nyt fællesskab på en ny skole.

Fælles kommunal retningslinje til forebyggelse og håndtering af sager om psykisk eller fysisk vold og trusler på børne- og ungeområdet

Et eksempel på en del af en kommunes tilgang er en nedskrevet og fælles retningslinje, som kommunens skoler skal følge m.h.p. identificering, forebyggelse, håndtering og opfølgning på vold og trusler mod ansatte og som danner udgangspunkt for arbejdet hermed på den enkelte skole.

Med retningslinjen er det intentionen at give en overordnet ramme og skabe synlighed, åbenhed og sammenhæng omkring arbejdet med vold og trusler og samtidig bidrage til at øge bevidstheden om vold og trusler og om imødegåelse og forebyggelse heraf.

Retningslinjen retter sig mod medarbejdere i kommunen inden for børn og unge området, hvorfor den også har fokus på arbejdsmiljøet og på, hvordan der løbende skal arbejdes med sikring heraf – bl.a. gennem oplæring og instruktion af medarbejderne i, hvordan de forebygger og håndterer episoder og ved at arbejde med klarhed over, hvem der har ansvar for hvad. De ansatte skal i det daglige bl.a. sikre, at der øjeblikkeligt tages hånd om en eventuel konflikt, før den optrappes til vold eller trusler og derved sikre en ordentlig omgangstone og en tryk hverdag. Det skal de ved at følge kommunens retningslinje.

Retningslinjen omfatter bl.a. definitioner og forståelser, rolle- og ansvarsfordeling, kommunikation, hvor man kan hente hjælp, procedurer og handlemuligheder og andre vigtige forhold og opmærksomhedspunkter.